

UOT 32:93/94

KƏNAN ƏHMƏDOV

Bakı Dövlət Universitetinin doktorantı

kanan.ahmadov98@gmail.com

ÇİNİN XARİCİ SİYASƏTİNDƏ TAYVAN MƏSƏLƏSİ

DOI: <https://doi.org/10.36719/2708-065X/104/156-160>

Yeni Dünya düzəninənin əsas aktorlarından biri olaraq inkişaf edən Çinin xarici siyasət prioritetlərinin analizi artıq uzun müddətdir ki, müzakirə mövzudur. Xarici siyasət kursunda əsasən “yumşaq güc”ə üstünlük verən Çinin bəzi hallarda “sərt güc”dən çəkinmədiyi də müşahidə edilməkdədir. Bu hallar əsasən ölkənin ərazi bütövlüyü ilə bağlı məsələləri əhatə etməkdədir ki, burada Tayvan məsələsi xüsusi önəm kəsb edir. Tədqiqat işində Tayvan məsələsinin Çin xarici siyasətində yeri və problemin müzakirəsi istiqamətində atılan addımlar araşdırılmışdır.

Açar sözlər. Çin, xarici siyasət, Tayvan, münəqişə.

Giriş. Əsrin əvvəlindən bəri Çinin yüksəlişi qlobal mübahisələrə səbəb olmuşdur. Bu gün Çinin beynəlxalq geosiyasətə təsiri danılmaz faktdır. Bu kontekstdə onun iqtisadi artımı ilə siyasi zəifliyi arasındakı paradoks qarşıdakı dövrdə Çin Xalq Respublikasının (ÇXR) siyasətlərini daha aqressivləşdirə bilər. Xüsusilə son 10 ildə sakit iqtisadi artımı ilə diqqət çəkən Çin qlobal rəqabətdə daha çox nəzərə çarpır. Əslində, Çinin iqtisadi və texnoloji yüksəlişi ona hərbi modernləşməni sürətləndirməyə imkan verib. Bu inkişaf, Kanada və Rusiyadan sonra dünyanın üçüncü ən böyük ölkəsi olan və 9,6 milyon kvadrat kilometr ərazisi olan Çinin Asiyada təhlükə olaraq görülməsinə səbəb olub. Nəhayət, 6 oktyabr 2021-ci ildə Tayvanın müdafiə naziri Chiu Kuo-cheng bəyan etdi ki, Çin-Tayvan münasibətləri son qırx ilin ən gərgin və ən pis dövründədir [9]. Həmçinin o, Çinin 10 il ərzində Tayvanı tam işğal etmək imkanına malik olacağını bildirib. Çin Xalq Respublikası Tayvanın müdafiə nazirinin BBC-də verdiyi bu açıqlamalara cavab olaraq adanı (Tayvanı) materiklə birləşdirmək üçün gücdən istifadə etmək imkanını inkar etməyib. Bu açıqlamalar fonunda Çinin yüksəlişi qarşısında öz bölgəsində və dünyada təsirini itirməyə başlayan Tayvanın gələn dövrlərdə Çin üçün regional “strateji rəqabət” məsələsinə çevriləcəyi düşünülür. Bu yazıda Çinin Tayvan siyasəti və bu siyasətin gətirib çıxara biləcəyi gələcək ssenarilər müzakirə olunacaqdır.

1895-ci ildə Yaponiya Çin-Yapon müharibəsinin qalibi olduğundan, müharibənin sonunda Çin müharibə təzminatı olaraq Tayvanı Yaponiyaya vermək məcburiyyətində qalmışdır. Lakin daha sonra, İkinci Dünya Müharibəsinin uduzan tərəfində olan Yaponiya, əvvəllər əldə etdiyi Çin ərazisinə nəzarətdən imtina etməli oldu. Müharibənin dolayı qalıblarından biri olan Çin Respublikası Amerika Birləşmiş Ştatları və İngiltərənin təsdiqi ilə 1945-1949-cu illər arasında Tayvanı materiklə “birləşdirdi” [3, s.25]. Lakin sonrakı illərdə Çində başlayan vətəndaş müharibəsi Çin və Tayvanın faktiki olaraq yenidən ayrılmasına səbəb oldu. Bu vətəndaş müharibəsi nəticəsində 1911-ci ildə qurulan Çin Respublikası bugünkü Tayvana, qalan torpaqlar isə ÇXR-ə çevrildi.

Çin Vətəndaş Müharibəsi ÇXR və ÇR arasındakı münəqişə haqqındadır. Bu münəqişədən sonra yaranan mübahisə Tayvan adasının və Tayvana aid olduğu iddia edilən adaların statusu və suverenliyi ilə bağlıdır. Bu adalar: Penqhu adaları, Yaşıl ada, Orxideya adası və tarixən Fujian əyalətindəki Kinmenlər, Matsu adaları, Guangdong və Hainan əyalətindəki Taiping adasıdır.

ÇXR Tayvanı əsas hissədən ayrı bir əyaləti kimi görsə də, Tayvanı faktiki idarə edən ÇR 1949-cu ildə qurulan zaman ÇXR-i özündən "ayrı" hesab edir və özünü ayrıca dövlət kimi görür. BMT-də 1971-ci ilə qədər ÇR bütün Çinin yeganə qanuni hökuməti olduğunu iddia etməyə davam etmişdir. Lakin 1971-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş Assambleyasının 2758 sayılı qətnaməsi ÇXR nümayəndələrini “Çinin BMT-dəki yeganə qanuni nümayəndələri” kimi tanıdığından, ÇR bu iddialarından əl çəkməli oldu. Lakin faktiki və sözdə imtina edilsə də, rəsmi olaraq Tayvanda fərqli rejim davam etməkdədir[2].

1949-cu ildən sonra - Mao dövründə daha çox qapalı siyasət izləyən ÇXR, marksist-leninist ideologiyayı qəbul etməklə yanaşı, Maodan sonrakı dövrdə də zaman-zaman liberal siyasətlər həyata keçirməyə başlamışdır. Çinin xarici siyasətinin kökləri mahiyyətə Çinin tarixi irsinə, dünyagörüşünə, marksizm, leninizm və maoizm elementlərinə əsaslanır. Lakin 1977-ci ildən sonra dünyaya açıq olan, bütün global və regional dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrini yaxşılaşdırmağa çalışan, xarici siyasətini çoxşaxəli etməyə çalışan Çinlə qarşılaşırıq [8].

Xüsusilə 1980-ci illərdə marksizmin Çinin xarici siyasətinə təsiri azalmağa başladı. Bu gün ÇXR mühüm xarici siyasət məsələlərində qətiyyətli mövqe tutur - ölkənin hərbi və iqtisadi potensialını yüksəltməyə, təhlükəsizliyini və ərazi bütövlüyünü ən yüksək səviyyədə təmin etməyə çalışdığı görünür. Marksist ideologiyanın ÇXR-ə təsirlərinin azaldığı deyilsə də, Honq-Konq modelini israrla həyata keçirməyə çalışdığı Tayvana münasibətdə istək və gözləntiləri heç vaxt azalmayıb [3].

Digər tərəfdən, ÇXR qonşu ölkələrlə sərhəd problemlərini həll etmək arzusunu ifadə edir. Bu çərçivədə 1960-cı illərdə Nepal, Myanma (Birma), Monqolustan və Əfqanıstanla sərhəd mübahisələrini, son illərdə isə Qazaxıstan, Qırğızıstan və Tacikistanla sərhəd problemləri həll edilmiş, Hindistanla sərhəd mübahisəsinin həlli üçün danışıqlar prosesinə başlamağı təklif edilmişdir. Bununla belə, ÇXR-in torpaqla bağlı problemli əraziləri və insan haqları ilə bağlı problem sahələri ciddi olaraq qalır [4]. Rusiya ilə sərhəd problemi, Tayvan və Honq Konqla problemlər hələ də aktiv şəkildə davam edir. Bundan əlavə, ÇXR xüsusilə Şərqi Türküstan və Tibet məsələlərinə görə diqqət mərkəzindədir və anti-demokratik münasibətdə və insan haqlarının pozulmasında ittiham olunur. Honq-Konqda anti-ÇXR etirazlarının qarşısını almaq və Honq-Konqda öz suverenliyini daha da möhkəmləndirmək məqsədilə qəbul edilmiş yeni Milli Təhlükəsizlik Qanununa baxmayaraq, beynəlxalq xəbər mediasında açıq şəkildə ifadə edildiyi kimi, o, problemlər yaşamaqda və insan haqları pozuntuları törətməkdə davam edir. Tayvan məsələsinə gəlinə, ÇXR-in aqressiv siyasət yürütdüyü və adadan heç vaxt vaz keçməyə-cəyi mesajının daim təkrarlandığı aktual xəbərlərlə qarşılaşırıq [2].

Bütün dünya 24 fevral 2022-ci ildə başlayan Rusiya-Ukrayna müharibəsinin şahidi olduğu bir vaxtda, ÇXR Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Hua Chunying keçirdiyi mətbuat konfransında: "Tayvan rəsmiləri Ukrayna məsələsinə Tayvanın Çinlə münasibətdə statusu ilə qarışdırırlar" – deyə bildirmişdir. Ukrayna məsələsi ortaya çıxandan bəri bəzi insanların Tayvanı gündəmə gətirdiyini, lakin bunun tarixi məlumatların olmamasından qaynaqlandığını müdafiə edən Hua, "Təbii ki, Tayvan Ukrayna deyil. Tayvan həmişə Çinin ayrılmaz hissəsi olub. Bu, danılmaz tarixi və hüquqi faktdır. Vahid Çin prinsipi beynəlxalq münasibətlərdə hamılıqla qəbul edilmiş normadır." fikrini səsləndirmişdir [8].

Hua, Tayvan məsələsinin ortaya çıxmasının səbəbinin vətəndaş müharibəsi olduğunu və bu səbəbdən tərəflər arasında siyasi qarşıdurma olduğunu bildirib. Bundan əlavə, "Məsələ Çinin ərazi bütövlüyü və status-kvo məsələsidir. Çin heç vaxt bölünməyib və parçalana da bilməz." O, "Tayvan ÇXR üçün əvəzolunmazdır, şübhəsiz Çinə aid bir torpaq parçasıdır və bu məsələ tamamilə ÇXR-in daxili məsələsidir" deyərək təxribat xarakterli diskursunu davam etdirib [9].

Digər tərəfdən, Çin Xalq Azadlıq Ordusunun sözcüsü Vu Qien Tayvan boğazında sabitliyi pozmağa yönəlmiş və Çinin əsas maraqlarını təhdid edən təxribatlara qarşı bütün qəti tədbirləri görəcəklərini bəyan edib. O, "Heç bir şəxs və ya güc Çinin yenidən birləşməsinin qarşısını ala bilməyəcək" deyə bildirmişdir [8].

Vu həmçinin bildirib ki, Tayvan Demokratik Tərəqqi Partiyasının separatçı fəaliyyəti və partiya lideri Tsai İnq-venin nüfuzu və xarici güclərlə sövdələşməsi Tayvan boğazında mövcud gərginlik və narahatlığın əsas səbəbidir. Vu deyib ki, "ABŞ, Yaponiya və digər partiya tərəfdarları Tayvan məsələsində nə qədər səy göstərsələr də, ÇXR öz milli suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qorumaq üçün bütün lazımi kəskin addımları və tədbirləri görəcək" [9].

Bütün bu hadisələr və tərəflərin qarşılıqlı bəyanatları ÇXR-in bölgəyə hər hansı hərbi müdaxiləsi ehtimalının ola biləcəyini göstərir. Ona görə də Tayvan boğazında uzun müddətdir davam edən bu gərginlik bölgədə münasibətdə potensialını artırır.

Tayvan adası "Güc"lərin diqqət mərkəzində. Soyuq müharibədən sonrakı dövrdə ikiqütblü dünya nizamının sona çatdığı dövrdə dəyişiklik və transformasiya prosesi başladı və zaman keçdikcə beynəlxalq sistem əvvəlcə ABŞ-ın rəhbərlik etdiyi birqütblü quruluştan yenidən çoxqütblü quruluşa çevrilməyə başladı. ÇXR çoxqütblü sistemin mühüm aktoru kimi meydana çıxır. Əhalisi, böyük

ərazisi, təbii sərvətləri, BMT Təhlükəsizlik Şurasının beş daimi üzvündən biri kimi veto hüququ və beynəlxalq sistemə təsir imkanları ÇXR-i mühüm ölkələrdən birinə çevirmişdir.

1971-ci ildə Tayvanın BMT TŞ-dan çıxarılması və həmin il ABŞ və ÇXR-in digər qərb dövlətləri tərəfindən Çin Respublikasının əvəzinə Pekinin yeganə nümayəndəsi kimi tanınması Tayvanı xeyli sarsıtdı. Digər tərəfdən, 1979-cu ildə ABŞ Konqresinin təsdiqlədiyi “Tayvan Münasibətləri Aktı” sənədinə görə, ABŞ Tayvanı ayrıca dövlət kimi tanımamaq qərarına gəlsə də, Tayvanla qeyri-rəsmi münasibətlərin qurulması üçün hüquqi baza hazırlayıb. ABŞ 1954-cü ildə Tayvan administrasiyası ilə imzalanmış ABŞ-ÇR Qarşılıqlı Müdafiə Müqaviləsini birtərəfli qaydada ləğv etsə də, adaya silah satmağa davam etdi [4]. Bütün bunlarla yanaşı, ABŞ-ın Tayvanla bağlı siyasətinin əsas təyinedicisi adanın ÇXR tərəfindən ilhaqının qarşısını almaq və mövcud vəziyyəti saxlamaq olub. Tayvan məsələsi ABŞ-ın Asiya-Sakit Okean regionunda xarici siyasətinin həyata keçirilməsi və saxlanması üçün həyati əhəmiyyət kəsb edir.

Tayvanın müstəqilliyi yalnız ABŞ-ın Yaponiya və cənubdakı Asiya ölkələrinə təsir vasitəsi deyil, həm də Tayvanı qərbdən mühasirəyə alaraq ÇXR-lə ÇR arasındakı məsafəni genişləndirərək Cənubi Çin adaları üzərində ÇXR-in hökmranlığına nəzarət edir. Əgər ÇXR Tayvana sahib ola bilməsə, Malakka boğazında və beləliklə də Körfəzdən Hind okeanına qədər uzanan strateji marşrutda təsirli olmaq istəyini itirə bilər.

Əslində ÇXR “iqtisadi integrasiya yolu ilə” və ya “Tayvanın müstəqillik elanına qarşı müharibə” yolu ilə Tayvanı tamamilə almaq istəyir. Bu kontekstdə Tayvanın son nəticədə ÇXR ilə birləşməsi Çin milli kimliyinin əsas hərəkətverici amillərindən biri olmuşdur. Eyni zamanda, Tayvanın materiklə birləşməsi Çin Konstitusiyasına daxil edilmişdir. 1982-ci il tarixli ÇXR Konstitusiyasına görə, Tayvan ÇXR-in müqəddəs torpağıdır. Tayvan məsələsi Çinin beynəlxalq platformalarda böyük diqqət yetirdiyi əsas məsələdir [5, s.160]. Tayvanın müstəqillik əldə etməsi halında ÇXR daxilindəki digər etnik qruplarda da oxşar tələblərin və təşəbbüslərin yarana biləcəyi Çin üçün narahatedici faktır. Yenə Tayvanın müstəqilliyi məsələsində, daha əvvəl də qeyd etdiyimiz kimi, bu, ABŞ tərəfindən Çinə nəzarət siyasəti kimi qəbul edilir. Bu səbəbdən də ÇXR Tayvanı daim təzyiq və təhdid altında saxlayaraq, onu təslim olmağa məcbur edir.

Nəticə etibarilə, ikitərəfli münasibətlərin güclənməyə başladığı 1970-ci illərdən bəri ABŞ-ın Çinə qarşı siyasəti, Cozef Nayn dediyi kimi, integrasiya və balans siyasətinin kombinasiyası kimi qiymətləndirilə bilər. Digər tərəfdən ABŞ Çini bölgədə tarazlıqda saxlamağa çalışır. Bunu Tayvan boğazında status-kvonu saxlamaq və regional ittifaqları gücləndirməklə edib. Çinə qarşı bu siyasətlərin Obama və Tramp dövründə də davam etdiyini söyləyə bilərik. ABŞ və ÇXR arasında ikitərəfli münasibətlər kontekstində ən mühüm məsələ balansdır. Bu balans “Strateji rəqabət” və “rəqabətli əməkdaşlıq” arasında qurulacaq. Çünki ÇXR Asiya-Sakit okean coğrafiyasında aktiv oyunçu və yüksələn gücdür. Bölgə ölkələri ilə əməkdaşlıq çərçivəsində qurduğu sıx əlaqələr də ABŞ-ın bu coğrafiyada yürütdüyü siyasətə uyğun olaraq yaxından izlənilir [4]. Digər tərəfdən, rəqabət arasında qurulmağa çalışılan tarazlığı da görürük. Qloballaşan dünyada Çinin öz strateji maraqları çərçivəsində ABŞ ilə qurmalı olduğu kommersiya münasibətlərinə uyğun tərəfdaşlıq ikitərəfli münasibətlərə də təsir edir.

Tayvanın özü və tərəflər üçün əhəmiyyəti ilə bağlı yuxarıda sadaladığımız məsələlərə əlavə olaraq, beynəlxalq münasibətlər sistemində 2008-ci il Dünya İqtisadi Böhranı və pandemiya prosesi zamanı baş verən hadisələrin dinamikasını hesaba qataraq proqnoz verməyə çalışsaq, tək bir adanın statusunun nə qədər əhəmiyyətli ola biləcəyini daha yaxşı anlayacağıq.

Bu mürəkkəbliyi üç əsas başlıq altında ümumiləşdirə bilərik: strateji mövqe və suverenlik, identiklik və iqtisadi. Adada kim hökmranlıq edirsə, Hind-Sakit okean regionunda söz sahibidir. Xüsusilə Tayvanlılar materikdən gələn təzyiqlər nəticəsində geniş şəkildə qəbul edilən kollektiv Tayvan kimliyi formalaşdırıb və bu kimlik uğrunda mübarizəyə hazır olduqlarını bildirirlər. Zamanla inkişaf edən bu yeni şəxsiyyət Pekinin birləşməni təşviq etmək söylərini xeyli çətinləşdirdi. Yenə də bu kimlik ayrı-seçkiliyi qardaşlıq anlayışını aradan qaldırır. Bu əsasda ada artıq iqtisadi cəhətdən zəngin və firavandır. Belə olduğu halda, Tayvan xalqının hazırkı sərvətlərini əsas hissə ilə bölüşməsi mənasız görünür və bu, onların hazırkı statusunu təhlükə altına qoya bilər.

Tayvanın cənuba istiqamətli siyasəti və inkişaf perspektivləri çərçivəsində Tayvan, həmçinin 2016-cı ilin sentyabrında Prezident Tsai İnq-ven tərəfindən başlatılan Cənuba Qarşı Siyasət

çərçivəsində Cənubi, Cənub-Şərqi Asiya və Cənubi Sakit Okean ölkələri ilə geniş diapazonlu danışıqlar aparır. Tayvanın danışıqlar apardığı bu ölkələrə Cənub-Şərqi Asiya Ölkələri Assosiasiyasının (ASEAN) 10 üzvü, Cənubi Asiyanın altı ölkəsi (Hindistan, Pakistan, Banqladeş, Nepal, Şri Lanka, Butan), həmçinin Avstraliya və Yeni Zelandiya daxildir [7, s.283].

Cənub siyasəti dörd əsas strategiyani əhatə edir: iqtisadi və kommersiya əməkdaşlığı, insanlar arasında mübadilə, resurs mübadiləsi və institusional əlaqələrin təşviqi. Təşəbbüsün məqsədi Tayvanın geosiyasi statusunu və ya təsirini artırmaq deyil, qarşılıqlı fayda və rifahın əsas olduğu çoxtərəfli əməkdaşlıq vasitəsilə regionda aparıcı rol oynamaqdır. Tayvanın layihələri turizm, təhsil, səhiyyə, texnologiya və kənd təsərrüfatını dəstəkləyən insanlar və yumşaq güclə bağlıdır.

Üstəlik, vətəndaş cəmiyyətinin qüdrətinin prosesə çətin də olsa, əhəmiyyətli təsir göstərə biləcəyi əvvəllər sübut olunub. Tayvan vətəndaş cəmiyyəti ilk dəfə 2012-ci ildə anti-media inhisar hərəkatı və 2013-cü ilin yayında başlayan Tayvan-Çin Xidmətlər Ticarət Sazişinə qarşı güclü etiraz dalğası ilə ÇXR-in repressiv təsirlərinə cavab verdi. Bu etirazlar gözlənilmədən 2014-cü ilin yazında yarım milyon nümayişçini prezident sarayının qarşısında səfərbər edən “Günəbaxan Tələbə Hərəkatı”na çevrildi [2]. Fəallar sazişin o vaxtkı hakim partiya olan Kuomintang tərəfindən qanunverici orqanda maddə-maddə nəzərdən keçirilmədən qəbul edilməsinə etiraz etdilər. Bu etirazlar nəticəsində sazişin icrası o zaman uğurla dayandırıldı və bloklandı. Bu etiraz hərəkatı Tayvanın tarixində qanunverici orqanın ilk işğalı idi.

Nəticə. Bu gün qloballaşma nəticəsində ölkələr və regionlar arasında əlaqələrin getdikcə artdığı, beynəlxalq münasibətlərin “soyuq müharibə” üsullarından kənara çıxdığı və nəticələrinin daha da ağırlaşdığı, daha açıq siyasət həyata keçirməsinə ehtiyac duyulduğu bir dünyada yaşayırıq. Bu yeni dövrə uyğunlaşmaq üçün Cozef Nayn ifadə etdiyi kimi yumşaq güc elementlərindən daha effektiv istifadə edilməsinin lazım olduğu düşünülür [6]. Yenə də bu yeni dövrdə stereotip doqmatik düşüncələrə sadıq qalmaqdansa, köhnə doqmaların müəyyən həqiqətlərini tamamilə istisna etmədən, yeni şəraitə xitab edən və onlara uyğunlaşan konstruktiv metodlar işləyib hazırlamaq, insanlar arasında ümumi anlayış yaratmaq lazım gələcək.

Bir tərəfdən qarşılıqlı əməkdaşlığa və ittifaqlara əsaslanan dinc konstruktiv transformasiyalar üçün aydın gələcək gözləntiləri olduğu halda, digər tərəfdən hərbi potensialını və gücünü günü-gündən artıran Çin ən böyük hərbi gücə çevrilmək yolundadır. Regionda bu proses davam edərsə, ÇXR aparıcı global aktorlar sırasına daxil ola bilər. Bu kontekstdə Tayvanın birləşmə məsələsini öz xeyrinə həll edəcəyi təqdirdə Çinin həm ərazi bütövlüyünü, həm də regional liderliyini təmin etmək potensialı mümkün olacaq. Mövcud parametrləri və yuxarıda sadaladığımız regional status-kvonu nəzərə alsaq, Tayvanın suverenlik probleminin Hind-Sakit Okean bölgəsində önümüzdəki illərdə daha uzun müddət davam edəcəyi düşünülür.

ƏDƏBİYYAT

1. Bandow D., “The U.S. Should Offer Taiwan a Free-Trade Agreement” / National Review, March 23, 2020. - <https://www.nationalreview.com/2020/03/taiwan-united-states-free-trade-agreement-would-benefit-both-nations/> [12.02.2024].
2. “Hong Kong’da Protestolar: Çin Parlamentosu’nun Onayladığı Ulusal Güvenlik Yasası Ne Öngörüyor?” / BBC News Türkçe, 27.05.2020. - <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52815664> [12.02.2024].
3. Buzan B., “China in international society: Is “peaceful rise” possible?” // The Chinese Journal of International Politics, 2010, p.5-36.
4. Connor F., “Chinese Foreign Policy”, 2016.
5. Mearsheimer J.J., “China's Unpeaceful Rise” // Current History, April 2006, 105, p.160-162. - <https://ir101.co.uk/wp-content/uploads/2018/11/Mearsheimer-Chinas-Unpeaceful-Rise.pdf> [12.02.2024].
6. Nye J. “Hard and Soft Power in a Global Information Age”, Oxford, 2017.
7. Terry F., “Entertainment media, cultural power, and post-globalization: The case of China’s international media expansion and the discourse of soft power”, Sage Journals, 2016, p.278-294.

8. Wu H. "China's Xi Calls for 'Peaceful' Reunification with Taiwan" / USA Today, 09.10.2021. - <https://www.usatoday.com/story/news/world/2021/10/09/chinas-xi-jinping-calls-peaceful-reunification-taiwan/6072388001/> [12.02.2024].
9. Xinhua H, "Chinese Military Spokesperson Vows Zero Tolerance for 'Taiwan independence' Separatist Acts" / English News, 10.03.2022. - <https://english.news.cn/20220310/d1a00f88f4ce4a6eaabb1bc96414a899/c.html> [12.02.2024].

КАНАН АХМАДОВ

Докторант Бакинского Государственного Университета

ТАЙВАНСКИЙ ВОПРОС ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ КИТАЯ

Анализ внешнеполитических приоритетов Китая, который сложился как один из главных акторов Нового мирового порядка, уже давно является темой дискуссий. Замечено, что Китай, предпочитающий преимущественно «мягкую силу» в своем внешнеполитическом курсе, в ряде случаев не чурается и «жесткой силы». Эти дела в основном охватывают вопросы, связанные с территориальной целостностью страны, где вопрос Тайваня имеет особое значение. В исследовательской работе проанализировано место тайваньского вопроса во внешней политике Китая и шаги, предпринятые на пути к обсуждению этой проблемы.

Ключевые слова. Китай, внешняя политика, Тайвань, конфликт.

KANAN AHMADOV

Doctoral student of Baku State University

THE TAIWAN ISSUE IN CHINA'S FOREIGN POLICY

The analysis of China's foreign policy priorities, which has developed as one of the main actors of the New World Order, has been a topic of discussion for a long time. It is observed that China, which mainly prefers "soft power" in its foreign policy course, does not shy away from "hard power" in some cases. These cases mainly cover issues related to the territorial integrity of the country, where the issue of Taiwan is of particular importance. The place of the Taiwan question in China's foreign policy and the steps taken towards the discussion of the problem were analyzed in the research work.

Keywords. China, foreign policy, Taiwan, conflict.

Мəqalənin redaksiyaya daxil olduğu tarix: 12 fevral 2024-cü il.

Мəqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 25 mart 2024-cü il.

Rəyçilər: s.ü.f.d. Mətin Məmmədli, s.e.d. Adil Mirabdullayev.